

Studijní materiál

Operační systém Windows 8

Cíle

Pro prostudování budete:

- mít základní přehled o operačním systému Windows 8 a chápat jeho výhody,
- umět se pohybovat v operačním systému Windows 8,
- schopni si zařízení personifikovat,
- umět si vytvořit účet a stahovat aplikace.

Autoři

Mgr. Marie Indráková

Mgr. Tomáš Marek

Windows 8

Operační systém Windows 8 (či nejaktuálnější verze Windows 8.1) je pokračovatelem hojně rozšířených operačních systémů od společnosti Microsoft. Na rozdíl od předchozích systémů (např. Windows XP, Windows 7) jej kromě stolních počítačů, notebooků či netbooků najdete i v mobilních telefonech a tabletech.

Fakt, že oproti jiným systémům, které lze nalézt na mobilních dotykových zařízeních, se operační systém Windows 8 snaží skloubit stejnou funkčnost jak na klasických platformách (notebook, počítač), tak na platformách nových (tablet) s sebou nese řadu výhod, ale i nevýhod.

Mezi výhody patří **kompatibilita** – například s kancelářským balíčkem Microsoft Office či s řadou výukových i jiných programů používaných na počítači. Dalším kladem pro uživatele operačních systémů Windows je možnost „přepnout“ úvodní dlaždicové rozložení ikon na dotykovém zařízení na obrazovku velmi podobnou té, jaká je známá z předchozích verzí systému (viz níže).

Znatelnou nevýhodou operačního systému, zvláště pro užití v prostředí školy, je pak oproti dalším dvěma nejrozšířenějším systémům (Android a iOS) **nedostatek vzdělávacích aplikací**. Uživatelé si tak musí ve větší míře vystačit s online nástroji, programy či aplikacemi, které jsou zvyklí běžně používat na počítači. Příkladem může být Geogebra. Často uváděnou výtku představuje také ne zcela intuitivní ovládání nebo vyšší nároky operačního systému na výkon.¹

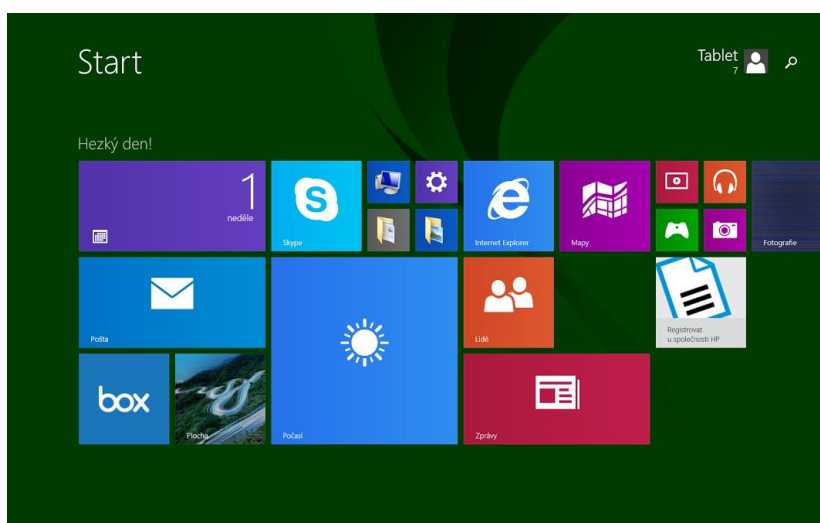
Ovládání zařízení

Jak již bylo řečeno výše, operační systém Windows 8 umožňuje **dvojitý režim zobrazení**. Na jedné straně je možné pracovat v tzv. **dlaždicovém systému** (obr. č. 1), jenž je právě jednou z nejvýraznějších změn oproti původním verzím, na druhé straně zůstala zachována i **klasická verze přístupu k systému** (obr. č. 2). Pro uživatele to znamená, že z dlaždicového rozložení, jež je výchozí, se po kliknutí na dlaždici Plocha dostanou do prostředí známého z dřívějších verzí.

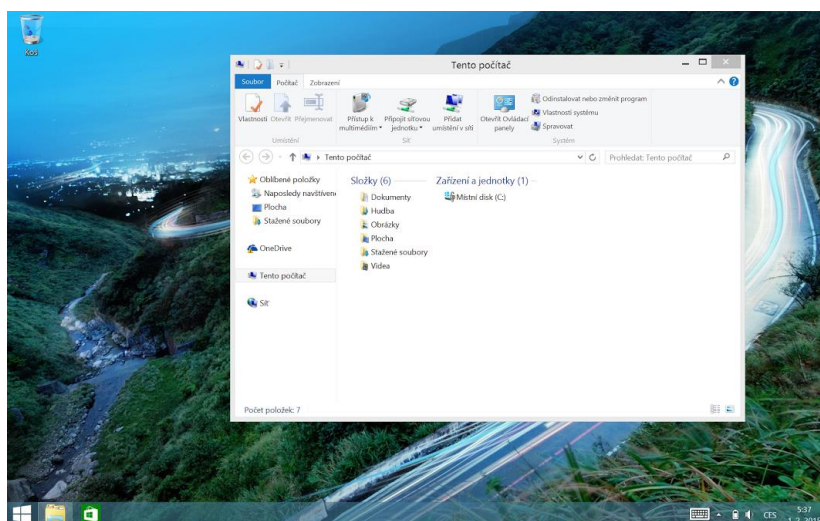
¹ NEUMAJER, Ondřej. Volba operačního systému pro školní tablety. *RVP: Metodický portál* [online]. 13. 1. 2014. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/18289/volba-operacniho-systemu-pro-skolni-tablety.html/>.

↑ interes ↙

Vzhledem k tomu, že právě úvodní obrazovka Start s dlaždicemi je onou novinkou, budeme se při popisu práce se zařízením primárně seznamovat s tímto rozhraním. O práci na tzv. „staré známé ploše“ se můžete více dočíst v oficiálním tutoriálu od MS Windows.² Nejrychlejší cestou, jak se dostat na notebooku na plochu, je zmáčknout klávesovou zkratku **Win+D**.

Obr. č. 1 Úvodní obrazovka Windows 8

Obr. č. 2 Plocha

² <http://windows.microsoft.com/cs-cz/windows-8/desktop-tutorial>

interes ↗ ↙

Vzhled dotykového zařízení, které funguje na platformě Windows 8, se mění v závislosti na typu zařízení (notebook, tablet) a na požadavcích výrobce. Pokud se podíváme na ovládání pro mnohé méně známého tabletu, vždy zde najdeme hardwarové tlačítka, sloužící k vypnutí/zapnutí či uspaní zařízení, tlačítka pro regulaci hlasitosti, vstup pro sluchátka, napájení a microUSB a možnost vložení paměťové karty.

Důležitým tlačítkem pro vstup na úvodní obrazovku je **ikonka Start s logem Windows** , která je na notebookech řešena hardwarově, najdete ji v levém dolním rohu na klávesnici. U tabletů je tato ikonka softwarová, nejedná se tedy o vystupující tlačítko, ale ikona je zpravidla umístěna v dolním okraji uprostřed obrazovky.

Ovládání obrazovky

Pokud mluvíme o mobilních dotykových technologiích, je jasné, že oním preferovaným způsobem ovládání je **dotyk**. Je však třeba říci, že možnost ovládání touchpadem v případě notebooku či ovládání myší v případě počítače zůstala zachována. Pokud tedy máte zařízení s dotykovou obrazovkou, stále můžete použít také klasické ovládání, a to i v případě tabletu, kde existuje možnost připojit si (drátově/bezdrátově) myš a klávesnici. Toto téma bude podrobněji vysvětleno ve studijním materiálu Přídavná zařízení.

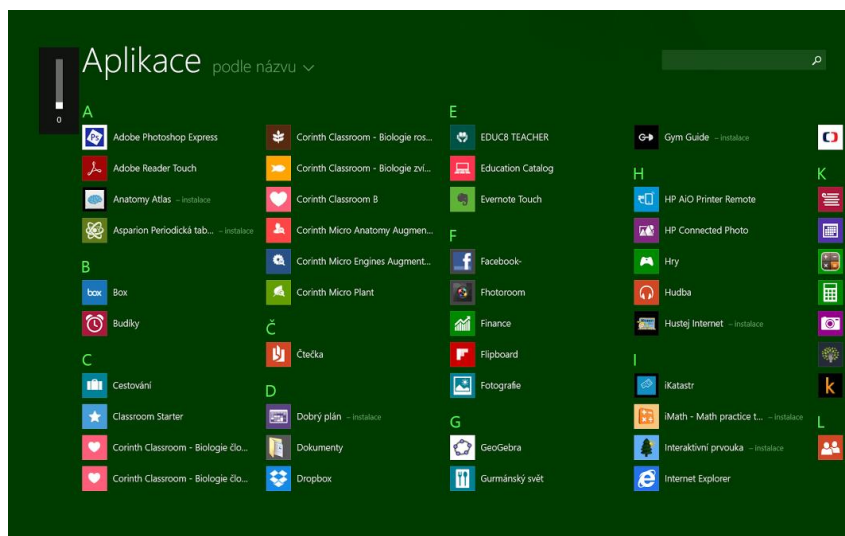
Zařízení můžete ovládat jednoduchými gesty:

- **klepnutím** – otevření aplikace,
- **tažením** – změna rozmístění dlaždic,
- **přejetím** – například listování v seznamu aplikace,
- **sevřením / rozevřením prstů** – zvětšení či zmenšení ikon na obrazovce.

Vzhled obrazovky

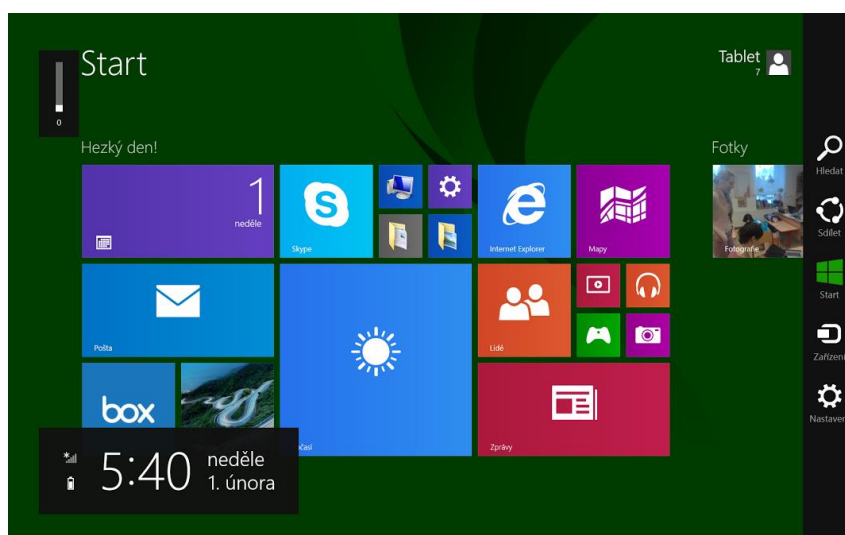
Dlaždice jsou na úvodní obrazovce rozmístěny v několika panelech, mezi kterými uživatel „listuje“ přejetím. **Abecední seznam všech aplikací** v zařízení, tedy i těch, které jste si nezvolili jako preferované (viz kapitola Personifikace zařízení), se vám vyroluje poté, co vertikálně přejedete prstem po zařízení. V seznamu aplikací lze vyhledávat kliknutím na známou ikonu lupy.

↑ interes ↙

Obr. č. 3 Abecední seznam aplikací

Důležitou věcí, kterou je třeba si při práci s dotykovým zařízením Windows 8 uvědomit, je fakt, že dotykové jsou i černé okraje, které lemují obrazovku, tzn. vyvolávají nějakou funkci zařízení. Nejdůležitější je zobrazení tzv. šému. Šém se na tabletu vyroluje poté, co uživatel horizontálně přejde po tmavém pravém okraji obrazovky. Skrze šém se uživatel dostane do kontextové nabídky nastavení zařízení, kde například zjistí, zda jsou v okolí dostupné Wi-Fi sítě.

Obr. č. 4 Postranní ovládací panel – šém

Personifikace zařízení

Smysl úvodního **dlaždicového zobrazení (tzv. Metro)** tkví v možnosti přizpůsobit si nabídku aplikací, které se zobrazují. To znamená, že oblíbené aplikace či ovládací dlaždice, např. aplikace zobrazující aktuální počasí, dlaždice sloužící k přepnutí na známé prostředí plochy či dlaždice, díky níž se na jedno kliknutí dostanete do Windows obchodu, si umístíte na hlavní obrazovku. Dlaždice je následně možné si různě přeskupovat, seskupovat, přidat do hlavní nabídky nebo je odebrat.

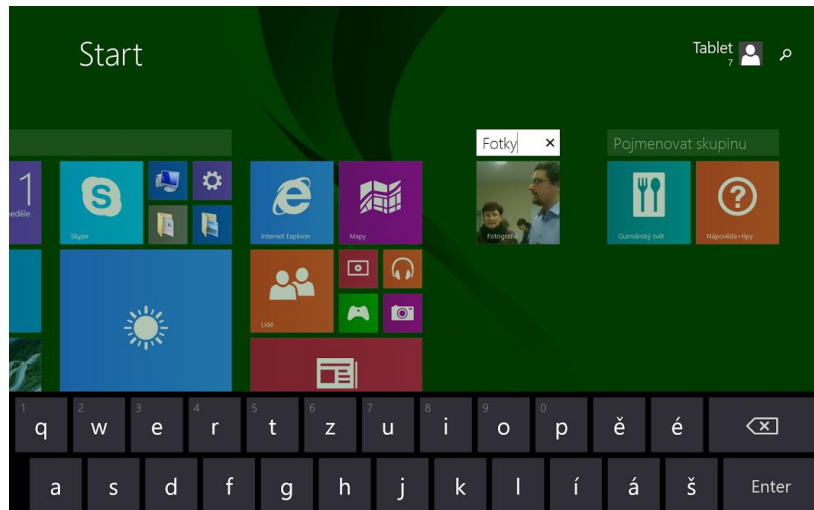
1. *Připnutí na úvodní obrazovku:* V seznamu aplikací se vám při podržení zvolené aplikace (cca dvě sekundy) zobrazí tzv. kontextová nabídka, kde je možné si vybranou aplikaci „připnout“ na úvodní obrazovku.
2. *Odejmutí z úvodní obrazovky:* Při delším podržení dlaždice na úvodní obrazovce si v kontextové nabídce zvolíte možnost si aplikaci z Metra „odepnout“.

Obr. č. 5 Připnutí/odepnutí aplikace z úvodní obrazovky nebo ze seznamu aplikací

3. *Přesun dlaždice:* Při delším podržení nabízená dlaždice opticky vystoupí a vy ji nyní můžete přesunout.
4. *Zmenšení, zvětšení dlaždic:* Pokud chcete dlaždici zvětšit či zmenšit, tak ji znovu podržte a v kontextové nabídce, která se zobrazí v dolním okraji obrazovky, zvolíte velikost.
5. *Seskupení dlaždic:* Dlaždice si lze v Metru seskupovat do tematických panelů, které je možno si příslušně pojmenovat. Dlaždici déle podržte a následně přidáte ke stávajícímu panelu či můžete vytvořit nový panel a ten si pojmenovat.

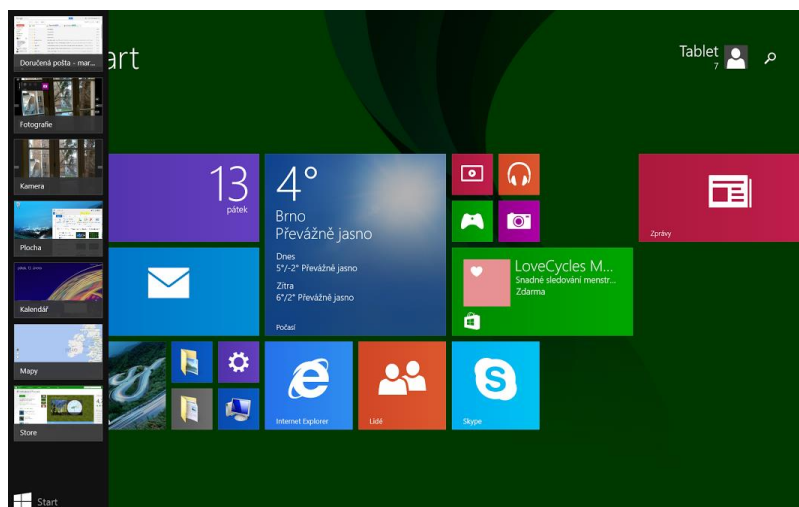
↑ interes ↙

Obr. č. 6 Vytváření tematických panelů aplikací

Listování v seznamu spuštěných aplikací

Jak již bylo zmíněno výše, dotykově funkční je nejen obrazovka, ale i její **tmavý okraj**. Pokud chci vyvolat nabídku spuštěných aplikací, přeždu prstem po levém tmavém okraji. Automaticky se nabídne k otevření naposledy spuštěná aplikace. Jestliže chci vidět seznam spuštěných aplikací, vrátím se pohybem prstu zpět, což způsobí, že se mi zobrazí panel se všemi spuštěnými aplikacemi. Vybranou aplikaci si může uživatel znovu otevřít, nebo ji zcela zavřít, a to tak, že ji uchopí a prudším pohybem stáhne k dolnímu okraji.

Obr. č. 7 Postranní panel s otevřenými aplikacemi

Užitečné klávesové zkratky

 + **D** – přechod na „starou známou plochu“

 + **C** – zobrazení postranního panelu – šému

 + **Tab** – přechod na poslední aplikaci

 (**dlouze**) + **Tab** – zobrazení postranního panelu se seznamem nedávno spuštěných aplikací

CTRL + znaménko (+) / znaménko (-) – přiblížení/oddálení

 + **F** – hledání souborů

 + **Q** – hledání aplikací

Více zde o gestech a klávesových zkratkách zde:

<http://www.zive.cz/clanky/klavesove-zkratky-a-dotyky-pro-windows-8/sc-3-a-164775/default.aspx>

<http://windows.microsoft.com/cs-cz/windows-8/getting-around-tutorial>

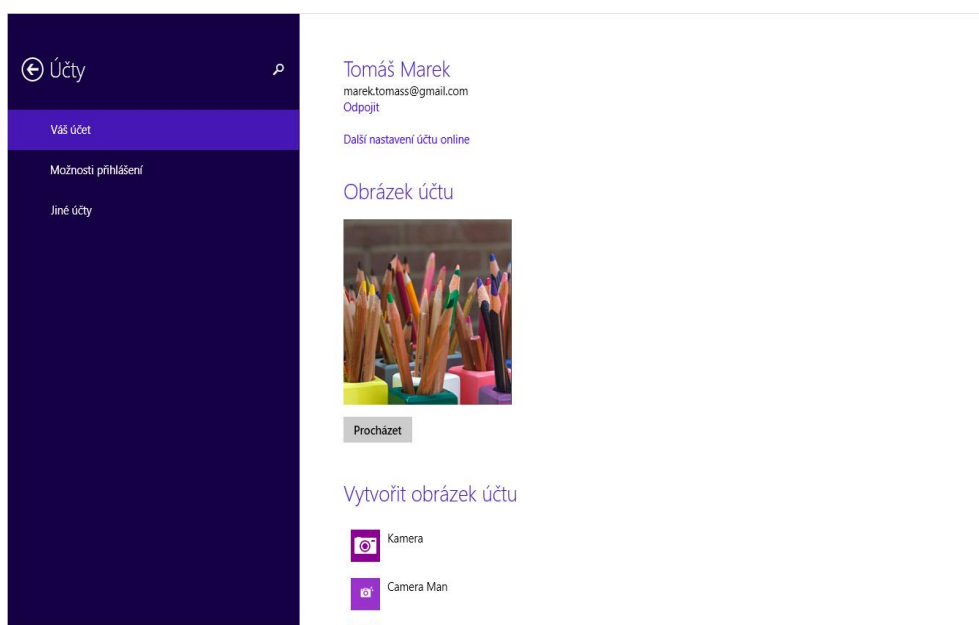
Připojování k Wi-Fi

Nastavení připojení k Wi-Fi najdete v pravém panelu – šému – pod ikonkou **Nastavení**. Kliknutím na ikonku Wi-Fi zobrazíte seznam všech aktuálně dostupných sítí, které vysílají kolem vás. Pokud žádné sítě nevidíte, jste buď na místě bez bezdrátového připojení, nebo není zapnutý Wi-Fi přijímač. Ten zapnete potažením jezdece vedle nadpisu **Wi-Fi**. Více se o Wi-Fi dozvíte v doplňujícím studijním materiálu.

Vytvoření účtu

Na vašem zařízení se nyní přihlašujete pomocí běžného lokálního (místního) účtu tak, jak jste zvyklí z předchozích verzí Windows. V praxi to znamená, že se veškerá data a nastavení ukládají pouze na lokální, tedy vaše zařízení. Windows 8 přináší novinku – do počítače se můžete přihlašovat pomocí účtu Microsoft (dříve Live ID). Pokud např. máte účet u služeb Skype nebo OneDrive, účet Microsoft už dokonce máte. Pokud ho nemáte, můžete si ho zařídit na adrese <https://signup.live.com/> nebo přímo z Windows kliknutím na ikonku **Nastavení** v šemu, následně dole v rohu na odkaz **Změnit nastavení počítače**. Zde vyberte v levém panelu kartu **Účty**, kde na kartě **Váš účet** vidíte aktuálně přihlášený účet. Pokud je označen jako místní, nejste přihlášení pomocí účtu Microsoft. Pokud jste přihlášení pomocí účtu Microsoft, najdete na kartě nabídku k jeho **Odpojení** (tj. odstranění vašeho účtu Microsoft z počítače, kdy můžete přejít zpět na lokální účet, ovšem přijdete o všechny výhody spojené s online účtem) a odkaz **Další nastavení účtu online**.

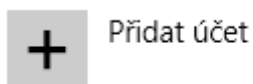

Obr. č. 8 Vytvoření účtu

interes ↗

Výhodou přihlášení pomocí účtu Microsoft místo pomocí lokálního účtu je možnost synchronizace nastavení mezi zařízeními a automatické zapojení služeb jako OneDrive (cloudové úložiště dokumentů, díky kterému můžete mít své obrázky, videa i prezentace dostupné na kterémkoliv zařízení, na kterém se přihlásíte) do vaší každodenní práce. Reálně to pak může fungovat tak, že se se svým účtem přihlašujete do systému na svém zařízení, například tabletu, stahujete si s ním aplikace z Windows Store, připínáte si je jako dlaždice, ukládáte si data do cloudové služby OneDrive a nastavujete si systém dle svých představ (pozadí, nastavení soukromí atp.). Když se pak někdy přihlásíte přes svůj účet Microsoft na zařízení někoho jiného, například na notebooku kolegy, vaše nastavení, pozadí plochy, dlaždice i aplikace a data z OneDrive budou pro vás přístupná i tam – Windows na počítači vašeho kolegy bude vypadat stejně jako ten, na který jste zvyklí ze svého tabletu, a svá data budete mít přístupná kdekoliv.

Na kartě **Účty** najdete v pravém panelu kromě karty **Váš účet** i kartu **Jiné účty**. Zde můžete pomocí jednoduchého tlačítka přidávat další osoby, které se mohou na vašem zařízení přihlásit. Ostatně tak to bylo možné i v předchozích verzích Windows.

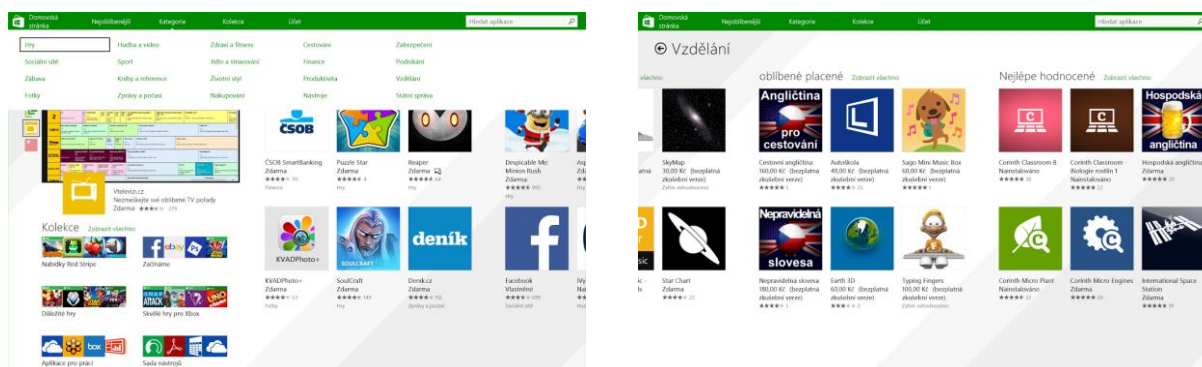

Přihlášení pomocí účtu Microsoft není vázáno na připojení k internetu. Když se s ním přihlašujete do svého zařízení poprvé, musíte být sice připojeni, aby se mohl váš lokální účet nahradit účtem Microsoft, ale dále už ne. Pokud budete se svým zařízením mimo internet, neznamená to, že se k němu nebudete moci přihlásit – pouze se nebudou vaše data a nastavení v danou chvíli synchronizovat. Synchronizují se, až se opět přihlásíte na internet.

Na váš účet je také navázáno **zabezpečení zařízení**. Možnosti zabezpečení najdete skrze šém, kliknutím na tlačítko **Nastavení**, dále na odkaz **Změnit nastavení počítače** v pravém dolním rohu. Zde v pravé nabídce karet zvolte **Účty** a následně kartu **Možnosti přihlášení**. Jedná se o PIN kód (kombinace číslic), heslo (kombinace číslic a písmen), obrázek. Více se dozvíte v *doplňujícím studijním materiálu Základní nastavení zabezpečení*.

Windows Store

Poté, co budete mít vytvořený účet, máte možnost si stahovat aplikace z Windows Store. Klepněte či klikněte na ikonu obchodu, kterou najdete v seznamu aplikací (případně již na hlavní obrazovce, pokud ji máte mezi preferovanými) nebo na ploše v dolním panelu. Následně se dostanete do prostředí obchodu, kde si můžete aplikace vybírat podle toho, zda jsou placené, či neplacené, podle toho, jak jsou mezi uživateli oblíbené, na základě volby příslušné kategorie (např. zábava, vzdělávání, cestování, zdraví a fitness apod.) či jednoduše aplikace vyhledat dle jejího názvu.

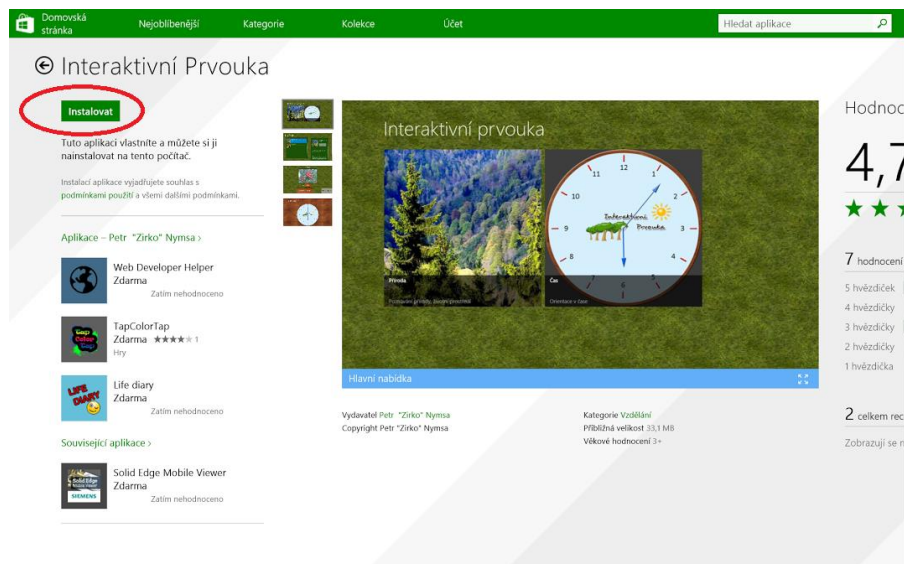

Obr. č. 9 Kategorizace aplikací

Instalace bezplatné aplikace

Jakmile kliknete na vybranou aplikaci, zobrazí se vám její popis, její hodnocení ostatními uživateli a údaj o ceně (bezplatně / za poplatek). Po kliknutí na tlačítko instalovat se aplikace automaticky instaluje do zařízení. Následně ji najdete v seznamu aplikací v zařízení.

↑ interes ↙

Obr. č. 10 Instalace aplikace

Instalace placené aplikace

Koupě aplikace probíhá v režimu internetové platby kreditní kartou. Je nutné zavést číslo kreditní karty, ze které bude aplikace hrazena, do nastavení svého účtu v zařízení. Předpokladem pro provedení internetové platby kartou je povolit takový způsob placení v internetovém bankovníctví daného uživatele. Částka za aplikaci se vám následně strhne z účtu a dojde vám e-mailové potvrzení o transakci.

Doporučený studijní materiál

KUČERA, Roman. *Bible Microsoft Windows 8*. Brno: Extra Publishing, 2012. ISBN 9771802122184.

Informace o Windows 8.1. *Windows* [online]. © 2015 Microsoft.

Dostupné z: <<http://windows.microsoft.com/cs-cz/windows/support#1TC=windows-7>>.

NEUMAJER, Ondřej. Volba operačního systému pro školní tablety. *RVP: Metodický portál* [online].

13. 1. 2014. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/18289/volba-operacniho-systemu-pro-skolni-tablety.html/>.